

ΟΜΙΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ «ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΗ ΚΥΠΡΟ»(*)

**Τοῦ Μητροπολίτη Πάφου
κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.**

Ἐποφράς ἡ σημερινή μέρα, Ἐξοχότατε κ. Πρόεδρε τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, Ἀγιοι Ἀδελφοί, καί ἐκλεκτοί προσκεκλημένοι, γιά τήν Κύπρο, ἀλλά καί ὁλόκληρο τόν Ἑλληνισμό. Κι ἡ θύμισή μας στρέφεται πίσω, χρόνια πολλά. Τριανταδύο ὁλόκληρα χρόνια. Τότε πού ὑψώνοντας τό βλέμμα στόν οὐρανό, ἀνήμερα τῆς γιορτῆς του, δέν βλέπαμε τόν πυρφόρο προφήτη νά ἀνεβαίνει στούς οὐρανούς καί νά καλεῖ κι ἐμᾶς σέ πνευματική ἀνάταση, ἀλλά ἀντικρύζαμε τά Τουρκικά ἀεροπλάνα νά σκορπίζουν τόν ὄλεθρο καί νά μᾶς προσγειώνουν στήν σκληρή πραγματικότητα τῶν «ὀψωνίων» τῆς προδοσίας.

Μακρύς καί ἐπώδυνος ὁ δρόμος πού, ὡς λαός, διανύσαμε ἀπό τότε. Μεγάλα καί συνταρακτικά τά γεγονότα πού ἀκολούθησαν, τίς συνέπειες τῶν ὁποίων ὑφίσταται ὁ Κυπριακός λαός μέχρι σήμερα: Νεκροί καί ἀγνοούμενοι, ξεριζωμός καί προσφυγιά, βίωση τῆς ἀδικίας καί τῆς λογικῆς τῶν συμφερόντων, ὁ θάνατος τοῦ φυσικοῦ ἡγέτη τοῦ λαοῦ μας, ἡ ὑποκρισία τῶν ἰσχυρῶν πού διακηρύττουν ἀρχές καί πράττουν τά ἀντίθετα, ἡ συνεχῆς προσπάθεια ἐμπέδωσης τῶν τετελεσμένων τῆς εἰσβολῆς καί κατοχῆς κι

---

*) Ἐλέχθη στίς 20 Ἰουλίου 2006 στήν Πύλη Ἀμμοχώστου στή Λευκωσία.

ή επιδίωξη νομιμοποίησής τους.

Τριανταδύο χρόνια από τότε κι ό λαός μας δέν λησμόνησε ούτε στιγμή τήν κατεχόμενη γή του, τά ίερά καί τά όσιά του, τούς τάφους τών προγόνων του. Άγναντεύοντας καθημερινά τά σκληρωμένα έδάφη μας, ένωτιζόμαστε τίς μυστικές φωνές τών χιλιάδων ήρωϊκών νεκρών μας, τών όποίων τά λείψανα – λευτεριάς λίπασμα – βρίσκονται έκεϊ, νά μās μεταδίδουν ώς εις άλλους Λακεδαιμονίους, ότι κείνται έκεϊ, «τῆς πατρίδος ρήμασι πειθόμενοι», αναμένοντας τή δικαίωση.

Συνειδητοποιούμε πώς, έστω κι αν οί όρδές τών βαρβάρων πέρασαν τά στενά τών Θερμοπυλών μας καί προχώρησαν μαζί μέ τούς Έφιάλτες στό γκρέμισμα τών τειχών μας, δέν έχουμε τό δικαίωμα νά σταματούμε στους θρήνους, νά έξαντλούμαστε στην αναπόληση.

Σέ μέρες, σάν τή σημερινή, βρισκόμαστε «ένώπιοι ένωπίοις» μέ τούς προγόνους μας, τήν τρισχιλιετή Ιστορία μας, τίς ευθύνες μας. Γιατί σκοπός τών ήμερών μνήμης είναι ή κινητοποίηση τών ψυχικών δυνάμεών μας, γιά δράση πρός έξουδετέρωση τών ανεπιθύμητων συμβάντων. Σέ μέρες, όπως ή σημερινή, προβαίνουμε, όχι μέ θλίψη καί απόγνωση, αλλά μέ έλπίδα καί πίστη στό δίκαιο καί στό μέλλον, σέ ανασύνταξη δυνάμεων κι αναζητούμε έρείσματα του άγώνα.

Είναι φυσικό, σέ ώρες πού δοκιμάζεται ή ταυτότητά του κι άμφισβητείται ή πνευματική γνησιότητά του, κάθε λαός νά στρέφεται καί νά αναζητεί τίς ρίζες του. Πολύ περισσότερο, σέ καιρούς κρίσιμους γιά τήν έθνική, αλλά καί τήν ίδια τή φυσική επιβίωσή του, όταν κυκλώνεται από στίφη βαρβάρων, πού τόν απειλούν μέ τήν αριθμητική και στρατιωτική υπεροχή τους, ένα έχει χρέος: Νά ατενίσει τή μακρά φάλαγγα τών προγόνων του, τή φύτρα τῆς ζωῆς του. Νά δεϊ τούς άγώνες καί τίς άγωνίες τους, τά έργα καί τά δημιουργήματά τους, γιά νά μπορέσει νά συνειδητοποιήσει τίς δικές του υποχρεώσεις.

Σ' αυτό τό σκοπό στοχεύει κι ή Έκθεση φωτογραφιών από τό

κατεχόμενο μέρος τῆς πατρίδας μας, πού ἐγκαινιάζουμε ἀπόψε: Νά θυμίσει κατὰ τὴν ἀποφράδα αὐτὴ μέρα, σέ μικροὺς καὶ μεγάλους, δικούς μας καὶ ξένους, ποιοὶ εἴμαστε, τί πολιτισμὸ δημιουργήσαμε, ποιές σκληρές ἐποχές περάσαμε, ἀλλὰ καὶ νά μᾶς ὀριοθετήσῃ τὸ μέλλον: Ποῦ θέλουμε καὶ ποῦ πρέπει νά πᾶμε, πῶς πρέπει νά δράσουμε.

Μέσα ἀπὸ τίς φωτογραφίες, πού μέ τόση ἐπιμέλεια καὶ φροντίδα πῆρε καὶ φύλαξε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ ὁ δημοσιογράφος Κωστάκης Σολωμοῦ, τόσο πρὶν τὴν εἰσβολή ὅσο καὶ μετὰ τὸ λεγόμενο «ἄνοιγμα» τῶν ὁδοφραγμάτων, φαίνεται τὸ Χριστιανικὸ καὶ Ἑλληνικὸ μας παρελθόν. Ἡ εὐαισθησία τῶν πατέρων μας στὴ δημιουργία καλαισθητῶν ναῶν, πού ἀντικατοπτρίζουν τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ τὴ βαθιὰ εὐλάβειά τους.

Ἡ καθημερινὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ μας μέ τίς γαμήλιες τελετές, τίς σχολικὲς καὶ κοινοτικὲς γιορτές, τὰ πανηγύρια, τίς χαρὲς καὶ τίς λύπες, πού ἀποτυπώνονται στὶς φωτογραφίες, συνιστοῦν καθρέπτη τῆς ζωῆς ὁλόκληρων γενεῶν κι ἀποτελοῦν ἀψευδὴ μαρτυρία τοῦ παρελθόντος μας στὴ γῆ τούτη τῶν πατέρων μας.

Ταυτόχρονα με τὴν ἔκθεση αὐτὴ καταγγέλλεται καὶ ἡ ἀσέβεια τῶν Τούρκων πρὸς τὸν πολιτισμὸ καὶ ἡ μανία τους γιὰ καταστροφή. Οἱ φωτογραφίες, πού ἀπεικονίζουν τὴ σημερινὴ κατάσταση τῶν μνημείων μας, εἶναι ἓνα δριμύ κατηγορῶ καὶ πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς, πού ἀπέστρεψαν τὸ πρόσωπό τους ἀπὸ τὸ ἀνοσιούργημα, πού συντελέστηκε καὶ ἐξακολουθοῦν προκλητικὰ νά «ἀγνοοῦν» τὴ λεηλασία τῆς θρησκευτικῆς καὶ πολιτισμικῆς μας κληρονομιάς.

Εἶναι, ὅμως, ἡ Ἑκθεση καὶ μιά πρόκληση γιὰ ὅλους ἐμᾶς. Δέν μπορούμε, οὔτε καὶ πρέπει νά ἀνεχθοῦμε ἐπ' ἄπειρο τὴν ἐθνικὴ ταπείνωση. Κάτω ἀπὸ τίς συνθήκες πού ζοῦμε ἡ ἀδράνεια κι ἡ σιωπὴ δέν εἶναι χρυσός. Μοιρολατρικὴ ἀντιμετώπιση τῆς κατάστασης δέν εἶναι ἴδιο τῆς φυλῆς μας. Σωπαίνοντας καὶ μένοντας ἀδρανεῖς, σημαίνει, ὅτι παραδεχόμαστε ἢ ἀνεχόμαστε τὰ ὅσα ἡ βία καὶ ἡ κατοχὴ ἔχουν ἐπιβάλλει. Στούς ὀριακοὺς καιροὺς πού

φτιάσαμε, ὀφείλουμε νά προστατέψουμε τούς ἑαυτούς μας ἀπό τόν ἐξευτελισμό, νά περισώσουμε τήν ἀξιοπρέπείά μας ὡς ἀνθρώπων καί ὡς Ἑλλήνων.

Θεωρῶ τήν εὐκαιρία κατάλληλη, κατά τή σημερινή θλιβερή ἐπέτειο, ἀλλά καί μπροστά στίς ζωντανές μαρτυρίες τοῦ ἔνδοξου παρελθόντος καί τοῦ θλιβεροῦ παρόντος τῶν κατεχομένων μας, νά ἐπαναλάβω τήν προτροπή τῆς Ἐκκλησίας μας: Εἴμαστε ἓνας λαός μικρός ἀριθμητικά κι ἀδύνατος σέ πολεμικά μέσα. Ὅμως, ἔχουμε ἠθικό ἀνάστημα τεράστιο καί Ἱστορία χιλιετιῶν, ἀπό τήν ὁποία πρέπει νά ἀντλοῦμε διδάγματα καί νά παραδειγματιζόμαστε. Κανένας δέν μπορεῖ νά μᾶς ἀφαιρέσει τή δύναμη τῆς ἄρνησης νά παραδοθοῦμε. Ἄν μέ τή βία μᾶς πῆραν καί βεβήλωσαν τή γῆ μας, καμιά βία δέν μπορεῖ νά μᾶς ἀναγκάσει νά ἐπιχειρήσουμε τήν ἐθνική αὐτοκτονία μας. Κανένας δέν μπορεῖ νά μᾶς ἀναγκάσει νά νομιμοποιήσουμε, μέ τήν ὑπογραφή ἢ τήν ψῆφο μας, τό ἔγκλημα σέ βάρος μας καί νά μονιμοποιήσουμε, ἔτσι, τήν παρουσία τοῦ κατακτητῆ στά ἐδάφη μας. Κι εἶναι ἄξιος συγχαρητηρίων ὁ λαός μας πού, δυό χρόνια πρίν, συνειδητοποιοῦσε τόν ἄμεσο κίνδυνο πού διέτρεχε καί μέ τό δημοψήφισμα ἀπέρριψε τή διάλυση τοῦ κράτους του καί τήν ἄνευ ὅρων παράδοσή του στή μεγαλοψυχία τοῦ κατακτητῆ.

Ξέρουμε πώς ἡ Τουρκία δέν θά σταματήσει νά μετέρχεται κάθε μέσο γιά νά ἀποπροσανατολίσει καί νά δελεάσει. Κι ὅτι συνεχῶς θά στήνει παγίδες γιά τούς ἐθνικά χλιαρούς καί ἀδύνατους. Παράδειγμα τά λεγόμενα ἔνδικα μέσα πού ἔστησε στά κατεχόμενα καί οἱ ἀποζημιώσεις πού ὑπόσχεται γιά τή λεηλασία τῶν περιουσιῶν μας. Ἀπευθυνόμαστε πατρικά πρὸς ὅλους καί τούς καλοῦμε, ὅσο πιεστικές κι ἂν εἶναι οἱ ἀνάγκες τους, νά δείξουν τήν πρέπουσα ἐθνική ἀξιοπρέπεια καί νά μὴ συνεργαστοῦν μέ τόν κατακτητὴ πρὸς πραγμάτωση τῶν ἀνίερων σκοπῶν του. Ἀντίθετα, θά πρέπει ὅλοι νά στηρίζουμε τήν κυβέρνηση καί τήν πολιτική μας ἡγεσία στίς προσπάθειες πού καταβάλλουν, ἰδιαίτερα μέσα ἀπὸ τά νέα δεδομένα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσης, γιά

ἀποκάλυψη τῶν δόλιων σχεδίων τῆς κατοικικῆς δύναμης καί τοῦ ἐδῶ ὑποτελοῦς καθεστῶτος της.

Μακράν ἀπό τοῦ νά θέλουμε νά συμβουλευσούμε τήν κυβέρ-
νηση καί ἰδιαίτερα τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, δέν κρύβου-
με τήν ἀνησυχία μας γιά τίς μεθοδεύσεις τῆς Τουρκίας καί σέ
δύο ἄλλα θέματα: Κατ' ἀρχήν πιστεύουμε, ὅτι ἐπιδιώκει νά προ-
βάλλει τίς ἀρξάμενες συνομιλίες, ὡς ἄλλοθι, προκειμένου νά προ-
χωρήσουν ἀπρόσκοπτα οἱ ἐνταξιακές της διαπραγματεύσεις μέ
τήν Εὐρωπαϊκή Ἑνωση τόν προσεχέ Ὀκτώβριο. Κατά δεύτερο
λόγο ἔχουμε τή γνώμη, ὅτι μέ τό νά ἐμμένει ἡ Τουρκία στό
ἄνοιγμα τῶν λιμανιῶν καί τῶν ἀεροδρομίων τῆς κατεχόμενης
γῆς μας καί νά χύνει κροκοδείλια δάκρυα γιά τή δῆθεν ἀπομό-
νωση καί τόν ἐγκλωβισμό τῶν Τουρκοκυπρίων, αὐτό ἀποτελεῖ
ἐμπαιγμό πρός τή διεθνή ἀμφικτιονία καί ἰδιαίτερα τήν Εὐρωπαϊ-
κή Ἑνωση.

Καί διά νά εἴπωμεν τό ἐλάχιστον, ἡ Τουρκία μέ τίς ἐνέργειές
της αὐτές ἐπιζητεῖ τήν ἀναβάθμιση τοῦ ψευδοκρατιδίου της, διά
νά μή εἴπωμεν, ὅτι ἐπιδιώκει καί τήν ἀναγνώρισή του.

Ἐξοχότατε Κύριε Πρόεδρε,

Διερχόμαστε ὄντως τήν πιό λεπτή καί δύσκολη καί ἀνάντη
καμπή τῆς ἱστορικῆς μας πορείας. Γί' αὐτό θά πρέπει ὅλοι νά συν-
ειδητοποιήσουμε τήν κρισιμότητα τῆς κατάστασης καί νά ἀναλά-
βουμε τίς εὐθύνες μας. Εὐθύνες ἀπέναντι στήν Ἱστορία, στούς
προγόνους μας, ἀλλά καί στά παιδιά μας.

Θέλω νά διαβεβαιώσω ὀλόκληρη τήν πολιτική καί πολιτειακή
μας ἡγεσία καί ἰδιαίτερα τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, ὅτι, ὡς
Ἑκκλησία, θά εἴμαστε στό πλευρό σας σέ κάθε προσπάθεια πού
ἀποσκοπεῖ σέ μιά δίκαιη καί λειτουργική λύση τοῦ ἐθνικοῦ μας
προβλήματος. Κι ὅτι δέν θά διστάσουμε νά ξανακαλέσουμε τό
λαό νά ἀπορρίψει ὅποιοδήποτε σχέδιο λύσης, πού δέν θά ἐξα-
σφαλίζει καί δέν θά κατοχυρώνει τήν ἐπιβίωσή μας στή γῆ τού-
τη τῶν πατέρων μας.

Τελειώνοντας θά ήθελα νά εὐχαριστήσω ὅλους τοὺς ὀργανω-
μένους φορεῖς, σωματεῖα καὶ ὀργανώσεις, πού εἶναι συνδιοργα-
νωτές τῆς Ἑκθεσης αὐτῆς. Ὅπως ἰδιαίτερος εὐχαριστῶ τό δη-
μοσιογράφο κ. Κωστάκη Σολωμοῦ, στὸν ὁποῖο ἀνήκουν ὅλες
αὐτές οἱ φωτογραφίες καὶ πού ἀφιλοκερδῶς σήμερα, γιά πρώτη
φορά, μᾶς τίς παρουσιάζει ἐδῶ. Εὐχαριστῶ, ἐπίσης, τό Δήμαρχο
Λευκωσίας κ. Μιχαλάκη Ζαμπέλα γιά τὴν παραχώρηση τοῦ πολι-
τιστικοῦ αὐτοῦ κέντρου, τὴν Ἑλληνικὴ Τράπεζα γιά τὴν οἰκονο-
μική της στήριξη, καθὼς καὶ ὅλους ἐσᾶς πού ἀνταποκριθήκατε
στὴν πρόσκλησή μας καὶ μᾶς τιμᾶτε μέ τὴν παρουσία σας.

Εὐχομαι, ὅπως ἡ συγκίνηση, πού ὅπωςδήποτε θά μᾶς προκα-
λέσει ἡ Ἑκθεση ἀπὸ τὴ θύμιση τῆς κατεχόμενης γῆς μας, μετα-
τραπεῖ σέ ἀκατάβλητη θέληση γιά ἀπελευθέρωση τῆς Πατρίδας
μας!